

didit invectivas. Apologiam edidit pro S. Theophobio *Themistius*; *Nicias* monachus Philoponi deliramenta oppugnavit; aliquas SS. Vitas conscripsit *Jonas* Hibernus; Cosmopoieam carmine jambico exposuit *Georgius* Nicomediensis; de Dagoberto rege disseruit *Audænus* Suessionensis; pœnitentiale, opus omnibus pœnitentiæ casibus accommodatum, elucubravit *Theodorus* tarsensis monachus; de adventu Christi, de origine mortis, de animarum receptaculis, extremoque judicio pertractavit *Julianus Pomerius* Toletanus, et concordiam canonum exeunte sæculo concinnavit *Cresconius* episcopus africanus.

CAPUT V.

SÆCULI VII AUGUSTI PRINCIPES ATQUE VIRI QUIDAM SANCTISSIMI.

Mauricio interfecto anno 602, die 23 novembris, imperium arripuit *Phocas* in Thracia obscuro genere ortus. A quo nil memoria dignum patratum est, nisi quod romanæ Ecclesiæ agnovit, firmavitque primatum. Tantæ enim ignaviæ et libidini se dedit, ut Cosrhoes, rex Persarum, in illum irruens, quasi Mauricii mortem vindicaturus, facile expugnaverit Chalcedonem, sitam e regione Constantinopolis. Reges quoque alii ob imperatoris desidiam lacerarunt imperium. Quare ipsi constantinopolitani cives captum Phocam adduxerunt ad *Heraclium* urbem eam obsidentem, atque omni affectus ignominia, in ipsa, qua Heraclius vehebatur navicula, truncatus est capite, anno 610, sui principatus 8¹.

Concurrit cum anno ær. chr. 617. De ipso tamen *Philopono* vide not. 3 ad caput III præcedentis sæculi VI.

¹ *Phocæ* nomen recte huic Cæsari convenit ob genus obscurum, ob immanitatem, ob vitæ turpitudinem. *Phocæ* enim marinæ sunt monstra, de quibus in tertio *Georgicorum* Virgilius :

Littore in extremo, ceu naufraga corpora fluctus,
Proluit, insolitæ fugiunt in flumina phocæ.

Et libro quarto :

Quippe ita Neptuno visum est, immania cujus
Armenta, et turpes pascit sub gurgite phocæ.

In nummis tamen hujus imperatoris nomen invenitur absque inspiratione

Phoca imperante, Antiochiæ Syriæ metropolis seditione commota, Judæi mactarunt ingentem fidelium numerum, excarnificato etiam sanctissimo patriarcha *Anastasio*. Sub Cosrhoe, Persarum rege, martyrium subiit *Anastasius* alter monachus, laudatus in Actis concilii II nicæni, in fluentia demersis monachis aliis LXX. Ciennæ item in Galliis, jubente Theodorico lapidibus obrutus est *Desiderius* episcopus, quoniam prolata sententia illa apostolica I Corinth. VII, *melius est nubere, quam uri*, id ægre tulerat regis concubina Brunechildes.

Post Phocam imperium tenuit *Heraclius* annis 31, ex hydrope extinctus anno 641, undecima die martii. Filius fuit Heracleonæ, præfecti Africæ et addictus monothelitis; de ejus enim *Ecthesi* dictum est supra ¹. Heraclius Cosrhoem multis elatum victoriis (debellerat enim anno 614 Jerosolymam, sublata inde cum omni ecclesiastica suppellectili dominica Cruce, ac postea Ægyptum, Alexandriam et Libyam diripuerat) anno 623 insigni victoria prostravit, coegitque e Gazza discedere. A proprio filio Syroe Cosrhoe deturbatus est solio, tetroque carceri anno 628 inclusus et spiculis toto corpore lancinatus. Inita inter Syroem et Heraclium pace, Crux salvifica recuperata est, et anno 629 in priori loco recondita. Eodem anno Heraclius jussit, ut Judæi

Focas. Uxorem habuit *Leontiam* nomine, ex qua suscepit filiam *Domnenciam*, connubio junctam Prisco, patricio constantinopolitano. Narsetem Persis formidolosum jussit vivum cremari; prætorianos milites convicia in illum jactantes, partim obruncavit, partim demersit in mare, partim carceri inclusit. Antequam jubente Heraclio caput illi amputaretur, ob multorum conjuges adulterio pollutas, exsecta ei fuerunt virilia. Lege Cedrenum et Zonaram.

Seditio Judæorum, qui Antiochiæ permultos christianorum interfecerunt, contigit paulo ante obitum Phocæ anno 610. At misso Antiochiam exercitu, Judæi seditionis et crudelitatis suæ vel perempti, vel mutilati, vel ejecti condignas pœnas tulerunt.

¹ *Heraclio* duæ fuerunt uxores, *Fabia*, quam mutato nomine appellavit *Eudociam*, ex qua suscepit Epiphaniam et Heraclium Juniorem, quem nominavit Augustum, eique indidit nomen *Constantini*, et *Fabia* defuncta, uxorem duxit *Martinam*, filiam fratris sui, insignis pulchritudinis foeminam, quæ illi plures peperit liberos. Verum propter incestas has nuptias, ut scribunt Nicephorus et Evagrius, creditum est hanc ei pœnam fuisse illatam, ut priapismo laborans sursum mingeret, faciemque suam proprio lotio perlueret.

omnes Jerosolymis ejicerentur, nec auderent illuc ad tria accedere milliaria, et Ecclesias insuper a Cosrho traditas in Syria nestorianis, ut redderentur catholicis imperavit; his utique nominibus magnopere commendandus.

Occupata a Persis Palæstina et expugnatis anno 614 Jerosolymis, martyrio affecti clerici omnes, monachi et virgines. Reliqui fideles captivi ducti, quorum Judæi nonaginta millia necarunt. Floruerunt interea temporis sanctitate *Eustasius*, *Deicola*, aliique discipuli S. Columbani, e cujus monasterio luxoviensi, in Gallia Belgica, quinque sanctissimi episcopi hoc eodem tempore prodierunt.

Trium, qui subsecuti sunt, Augustorum infelix imperium. Nam *Constantinus III*, Heraclii filius, qui anno 642 successit patri, quarto imperii mense veneno sublatus est a Martina noverca, ut imperaret hujus filius, *Heracleonas*. At is quoque, nondum sexto mense transacto, ineptus ad rempublicam administrandam, dejectus est, illi naribus senatusconsulto recisis ac matri lingua amputata. *Heraclius Constans II*, filius Constantini III et Gregoriæ, imperavit quidem ultra annos 26; sed monothelitis adhæsit, cum Saracenis in Oriente et cum Langobardis in Italia adverso fato pugnavit, atque iracundus, suisque exosus Syracusis in balneo, situla ipsius capiti impacta, occisus fuit anno 668, die julii 15¹. Quemadmodum moribus ac pietate,

¹ Martinam, ut *Constantino* privigno suo propinaret venenum, impulerunt libido regnandi cum filio *Heracleona* et improba Pyrrhi Constantinopolitani, aliorumque monothelitarum consilia. *Heracleonas* itaque eodem anno 641 ad thronum fraude, ac violentia conscendit; matri lingua præcisa, ne oratione aliquem ad commiserationem flecteret, filioque naribus mutilato, ut cunctis esset horrore, in Cappadociam relegati ambo fuerunt. Præcitato anno 641 et *Heracleona* imperante, a Saracenis, qui post diurnam obsidionem expugnarunt Cæsaream Palæstinæ urbem, obruncata fuisse septem millia christianorum tradunt *Zonaras*, *Cedrenus*, *Paulus Diaconus*, alii. *Constans II*, sive *Heraclius Constans*, successor *Heracleonæ*, matrem habuit filiam viri celeberrimi *Nicetæ*, *Gregoriam*, cum plurimis diximus. Quidam *Anastasiam* appellant. *Constans*, cum non ferret fratrem *Theodosium* consortem imperii, primum jussit ut initiaretur diaconatu, deinde illum occidit. *Theodosius* frequenter in habitu diaconi apparens per quietem fratricidæ, calicem ferens plenum sanguine, ac dicens: *Bibe, frater*, eum adeo perterrefecit, ut non posset diu in

ita bellorum eventu felicior fuit *Constante* filius *Constantinus IV*, cognomento *Pogonatus*, quod illi nomen accessit, quoniam Constantinopoli in Siciliam profectus ætate primæ lanuginis, redierat barbatus; *barba* enim græce dicitur *πρόγων*. Mizizium tyrannum, cujus insidiis Syracusis percussus genitor fuerat, e medio sustulit. Saracenos, qui fere septem annis obsederant Constantinopolim ingenti ac formidabili classe, invictè repulit, inique cum Bulgaris pacem, concessa eis Mysia Asiæ regione, appellata posthac *Bulgaria*. Major tamen gloria Constantini, quod indicto anno 680, generali concilio, pacem Ecclesiæ, damnatis monothelitis, restituit. Naturali autem fato extinctus est anno imperii 17, ær. vulg. 685, mense septembris.

Horum annorum decursu fama sanctitatis inclaruerunt *Paulinus* episcopus Eboracensis in Anglia, qui obiit anno 644; *Emmeranus* Ratisponensis martyrio coronatus anno 653, quo anno quidam tradunt corpus S. *Benedicti* ab *Aigulpho* monacho translatum fuisse Floriacum; *S. Eugenius* Toletanus, vita functus anno 657; *Eligius* episcopus Noviomi, qui obiit anno 658; regina *Bathildes*, quæ obiit anno 680¹.

eadem urbe persistere. Non solum S. *Martinum* romanum pontificem, verum etiam *S. Maximum* cum duobus discipulis, manu et lingua truncatum, quoniam adversabatur monothelitis, relegavit Chersonam. Obiit S. *Maximus* apud Alanos an. 662, die 13 augusti, hora transitus sui prænuntiata. Vide cap. IV *Constantini Pogonati* filii *Constantis*; quo nomine appellata sit mater, hactenus ignoratur.

¹ Alii permulti sanctitate clarissimi sæculo VII ad cœlestem patriam migrarunt. Nam *Nivigiliæ* in Brabantia obiit anno 664, XVI kal. aprilis, *Gertrudes* virgo, clarissimo genere orta et relata in sanctorum classem decreto *Honorii* papæ III. *Baronius* refert in not. ad Martyrologium romanum, III nonas septembris, circa annum 660 martyrium *Aigulphi*, aliorumque monachorum *lirinensium*, qui præcisis linguis, oculisque effossis obruncati sunt gladio. *Sigebertus* illos passos fuisse ait anno 651. Kalendis decembris colitur memoria *S. Eligii* episcopi Noviomi in Belgio, cujus vitam descripsit S. *Audænus*, antistes rothomagensis. Idem *Audænus* decessit anno 696, juxta *Chronicum Adonis*, juxta *Sigebertum* vero an. 690. Colitur in Martyrologiis IX kal. septembris, *Kilianus* monachus hibernus et Francorum apostolus, cujus vitam describit *Surius*, a *Geita*, aut *Geila* uxore *Gosberti*, Franconiæ ducis, an. 689, cum duobus sociis *Herbipoli*, vulgo *Wurtzburg*, cæsus est. Sedente *Sergio* romano pontifice, ad eum invisendum *Cedualam* regem occidentalium Saxonum, et sacro

Post Constantinum *Pogonatum* renunciatus est imperator illius filius *Justinianus II*, patri dissimilis. Is prælio a Saracenis devictus, a *Leontio* Isauro dejectus, naso mutilatus et in Chersonesum relegatus fuit, dictus propterea est *ῥινότμητος*, a *ῥίνας*, *nasus*, et *τέμνω*, *seco*. Eidem *Leontio*, qui anno 695 Justiniano imperium eripuit, nasus pariter a *Tiberio Absimaro* recisus fuit anno imperii ejus tertio, ær. com. 698. Leontio ablegato in Dalmatiam, occupavit imperium *Absimarus*, qui anno imperii septimo, Ch. 705, a Justiniano Rinotmeto captus et occisus est, ipso *Justiniano* imperium a Leontio sibi ablatum repente.

Decoravit autem hanc postremam sæculi partem pretiosa mors plurimorum sanctorum, ut an. 679 *Amandi* episcopi trajectini, et regis ac martyris *Dagoberti*; an. 680 *Agilberti* parisiensis antistitis; an. 682 *Joannis* episcopi ac martyris Bergomensis; anno 688 *Lamberti* Lugdunensis; anno 690 *Juliani* Toletani, et an. 698 *Theodori* episcopi cantuariensis.

CAPUT VI.

SÆCULI VII DOCTRINA ET DISCIPLINA.

Quomodo duas in Christo naturas contra eutychianos, ita duas voluntates, duasque operationes adversus monothelitas, definiente Ecclesia, fateamur oportet; persistente enim in eadem hypostasi duplici natura impermixta, permaneant utriusque proprietates necessum est. Sacramentaria autem, libri liturgici et canones pœnitentiales avitam de Eucharistia, de sacrificio missæ, de pœnitentiæ sacramento, fidem nostram corroborarunt. In ea, quam adsumpserat, humana natura, Dominum a mortuis surrexisse et adscendisse in cœlum, nefas est hæsitare; licere autem unicuique Scripturam divinam pro libito interpretari, ut autumant novatores jactantes privati spiritus energiam, soli aiebant sæculo septimo *Parermineutæ*.

ablutum baptisate mox sancto fine quievissse, anno præcitato ab Incarnatione Domini sexcentesimo octuagesimo nono, narrat libro V *Historiæ Anglorum* Venerabilis Beda.

Propagatum institutum monasticum et sanctimonialium erecta cœnobია, sanctorum virorum Amandi, Galli, aliorumque studio. Vetitum clericis habitum deferre laicorum et episcopis non urgente necessitate de una ad sedem aliam transire. Immunitas Ecclesiis et monasteriis a Galliarum regibus confirmata. *Melchitæ* in Oriente sunt appellati catholici, eutychianis et monothelitis oppositi; in Hispania vero, qui debebat sub Arabum dominatu, *Mosarabes*. Alii a *Muza* Arabum duce, alii a *Musa*, quo vocabulo Arabes christianum significant, prædictum nomen arcessunt; *Mixtarabes* quoque dicuntur. Horum divinum officium *mosarabicum* nuncupatur, dispositum a S. Isidoro Hispanensi; obtinuitque in Hispania usque ad tempora Alphonsi VI et S. Gregorii VII, ad annum nempe ær. hispanicæ 1109, imo diutius in sex toletanæ civitatis parœciis et Salmanticæ item servatum fuit, posteaquam Hispaniarum Ecclesiæ ritus receperunt Romanos.

Sedente in Petri cathedra Honorio I et Heraclio in Oriente imperante, Saxones occidentales a cultu idolorum ad christianam religionem conversi sunt a *Berino*, quem ad illis Evangelium prædicandum misit idem Honorius. Baptismum susceperunt una cum rege suo *Cunegildo*. Rex quoque Anglorum *Eduinus* baptizatus est cum subditis suis plurimis a sancto episcopo *Paulino*, anno Christi 627. Legatur Ven. Beda lib. II *Hist. Angl.*, cap. XIV et XVI. Opera *S. Columbani*, hujusque discipulorum delatum fuit Christi nomen ad Suevos, Francos, Helvetos, Batavos, Frisios, Westphalos. Enituit in hoc opere pietas ac doctrina sanctissimorum virorum, *Galli*, de quo *Walafridus Strabo* et *Joannes Mabillonius*; *Villibrordi*, de quo idem *Mabillon* et *Alcuinus*; *Kiliani*, de quo *Henricus Canisius*, et *Joan. Petrus de Ludewix*. Cautè de his legendus *Moshemius* parte I hujus sæculi, cap. I, t. IV.